

Quan l'escriptor no tenia rivals

Nadal

Des del punt de vista històric, no tenim cap element que ens assegurï que Jesucrist nasqués el 25 de desembre de l'any 1. Només sabem que va néixer en temps de la persecució dels innocents dictada per Herodes el Gran –dada històricament dubtosa–, rei de Judea que va viure entre els anys 73 aC i 4 aC. Llavors, ¿com pot ser que retardem el famós naixement de Betlem a l'any 1, és a dir, quatre anys després de la mort d'Herodes? Els historiadors ja s'han posat tots d'acord que, com a molt tard, Jesús va néixer cap a l'any 4 abans de Crist, en vida d'Herodes, que és una de les paradoxes més sensacionals de la cronografia històrica. ¿Pot una persona néixer quatre anys abans que ell mateix? Podria haver estat així, però es presenta un altre problema quan recordem en quina data l'emperador Octavi August va ordenar que es fes un cens a les terres de Síria i de Judea, raó per la qual Josep i Maria, prenys, es van desplaçar a Betlem. Però aquest cens no es va fer l'any 1, sinó l'any 6 després de Crist. En aquest cas resultaria que Crist va néixer sis anys després que ell mateix, que és una altra dada poc encoratjadora.

Tota la història de Crist presenta aquestes complicacions, per falta de documents prou explícits. Del que no hi ha dubte és que va néixer, va viure uns anys en l'anonimat, després va fer vida pública dos o tres anys (hi ha historiadors que creuen que només va ser un any), i després, per una conxorxa entre romans i fariseus, va ser enviat a la creu.

A més, si es va instituir la data del 25 de desembre per al seu naixement, això va ser a causa d'una rara assimilació paleocristiana entre aquest dia i el dia en què acabaven les festes saturnals, a Roma, en què s'agraïen els efectes benefactors del Deus Sol Invictus,

ARA

després d'una setmana de celebracions –del 17 al 25 de desembre– per agrair les collites de tot l'any. Aquesta assimilació no té res d'estrany, perquè un redemptor podia ser considerat, des de l'òptica romanocristiana, com un sol invicte, un sol triomfant que il·luminaria per sempre més la humanitat. La festa de la Nativitat no va quedar consolidada fins a l'any 440, encara que venia d'una tradició establerta pel papa Telesfor al segle II. Climent d'Alexandria, un pare de l'Església del segle III, va dir que el més correcte seria situar la festa de Nadal el dia 20 de maig.

En suma: no podem saber de cap manera quin dia exacte va néixer Jesús. Pels evangelis només sabem que feia fred (Betlem està a 775 metres d'altura), i que tot plegat, naixença, vida i crucifixió, es va esdevenir entre el regnat d'August i el de Tiberi: tota la resta han estat suggeriments fets amb la millor fe del món, però amb escassa base històrica. ❖

MANOLO GARCÍA

JOSEP MARIA CASTELLET

JULIA RODRÍGUEZ

JORDI COCA

BERNARD PIVOT

CÈLIA ATSET

“Crec que he llegit massa”, confessava Josep Maria Castellet, un nom imprescindible que trobava a faltar densitat cultural al país

Ara que el mestre Josep Maria Castellet hauria fet 90 anys

“Els autors amb vàlua literària necessitarien que la societat catalana tingués més densitat cultural”. M'ho va dir el mestre Josep Maria Castellet quan acabava de fer 80 anys. Aquest desembre n'hauria fet 90. En va viure 87, i a fe que va ser una vida ben aprofitada, la seva. Com va deixar escrit Manuel Vázquez Montalbán, “si Castellet no hagués existit, s'hauria d'inventar en una novel·la a mig camí entre Henry James i el James Joyce de *Dublinenses*”.

Com a crític, Castellet va saber veure quins forats calia omplir. “Crec que haver treballat amb Joaquim Molas marca el meu decantament cap a la literatura catalana, decantament que també té alguns aspectes pràctics i polítics –explicava ell mateix–. M'adono que fer una tasca crítica sobre literatura castellana o sud-americana, quan hi ha tanta gent que se n'ocupa, té un interès absolutament respectable, però que en una situació com la nostra, en la qual faltaven tants estudis sobre literatura catalana, més valia dedicar-hi els esforços. Com que, d'altra banda, la literatura catalana m'oferia una sèrie d'autors i d'obres d'un nivell que en podríem dir universal, d'alt nivell literari, aquesta

dedicació no significava rebaixar el nivell del meu treball, i, a més, tenia l'incentiu d'investigar un terreny més verge”.

Al capdavant d'Edicions 62, Castellet va ser un editor amb visió global. “He intentat ampliar el món de l'edició catalana –deia–. Quan ets director literari d'una gran editorial no pots publicar només el que vols. Jo no m'identifico amb els 3.500 títols que he editat, però sí que en podria triar 50 o 100 que reflecteixen el meu gust personal”.

L'aposta ferma per la generació literària dels setanta

Entrevisto Jordi Coca després d'haver llegit la seva última novel·la, *Califòrnia*, publicada a Galàxia Gutenberg. Em diu que la generació dels setanta va existir gràcies a Castellet. “El mèrit és d'ell, que va saber aprofitar una conjuntura determinada –recorda Coca–. Hi havia una situació econòmica complicada que impedia pagar els drets dels textos internacionals. Aleshores Castellet, que tenia el cap perfectament moblat, va apostar pels autors d'aquí. Per la Montserrat Roig, per la Maria Antònia Oliver, pel Jaume Fuster, per mi... Era més fàcil pagar-nos a nosaltres mil pessetes que no pas pagar els drets internacionals i les traduccions”. Jordi Coca està molt

d'acord amb Castellet a l'hora de constatar la falta de densitat cultural d'aquest país nostre. Això no és França, què hi farem.

Els intel·lectuals han perdut pes social fins i tot a França

Però les coses han canviat també al país de dalt. Ho va explicar el periodista francès Bernard Pivot, conductor del mític programa *Apostrophes*, durant l'entrevista impagable que li va fer Anna Guitart al programa *Tria 33*.

“A França els escriptors sempre havien tingut una importància extrema –va dir Pivot–. Vam consagrar Voltaire quan era viu, Victor Hugo va tenir un funeral d'estat, Colette pràcticament també. Sartre, Camus, Malraux i Proust eren considerats estrelles. Però a la França actual els escriptors tenen competència: els polítics, els economistes, els cuiners, els esportistes, els cantants, els còmics... Potser s'ha perdut la figura del gran escriptor. El gran escriptor a França era un personatge que deia què s'havia de pensar sobre política o sobre el que fos. Avui els intel·lectuals continuen tenint força importància, i són nombrosos. Sovint són de dretes, malgrat que abans solien ser d'esquerres. Però ja no ocupen la posició eminent d'abans”. ❖